Economia

Els reptes i desafiaments que es plantegen en el món actual fan necessària la interconnexió de diferents àmbits, entre altres, l'econòmic, el social i l'ambiental. Les societats són responsables de les seves decisions, tant individuals com col·lectives, i de l'impacte que les mateixes poden provocar en les persones i l'entorn. Aquesta reflexió està present en tots els països del món i ha donat com a fruit el compromís que suposen els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) com a intent d'enfrontar-se conjuntament als principals desafiaments del futur. L'educació és un instrument fonamental per portar a la realitat aquest compromís i, en aquest sentit, la formació econòmica ajuda a comprendre des de la seva perspectiva quins són aquests desafiaments i de quina manera afrontar-los.

La nostra realitat és incerta, gaudeix de progrés econòmic, però també genera nivells de pobresa no desitjables, excés de contaminació, una acumulació de capital, un increment de la desigualtat i un envelliment de la població als països avançats. La globalització actual no es pot entendre sense la digitalització que està canviant no sols l'estructura productiva global i l'estructura econòmica i financera, sinó també la societat en el seu conjunt. Entendre la realitat des d'un punt de vista econòmic ajuda a l'alumne a comprendre millor el comportament individual i col·lectiu i a promoure actituds crítiques i ètiques orientades a prendre decisions financeres i econòmiques informades.

La finalitat educativa de la matèria d'Economia està d'acord amb la Recomanació del Consell de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, on es recull que les persones han de comprendre l'economia i les oportunitats socials i econòmiques.

Economia està plantejada com a matèria de modalitat del primer curs per al batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials, i persegueix un objectiu principal: proporcionar a l'alumne, de manera introductòria, coneixements econòmics necessaris per entendre el context en el qual viu, despertar el seu interès i promoure iniciatives dirigides a actuar sobre la pròpia realitat, després d'una anàlisi crítica d'aquesta, i prendre les seves pròpies decisions amb repercussió econòmica i financera de manera raonada i responsable. Tot això servirà de base no sols a aquells alumnes que decideixin estudiar posteriorment aquesta disciplina, sinó també per als qui orientin el seu itinerari acadèmic en una altra direcció i desitgin adquirir una cultura econòmica general necessària per persones actives, formades i informades en aquest àmbit.

El currículum d'Economia pren com a referents els descriptors operatius que concreten el desenvolupament competencial de l'alumnat al final del batxillerat. Així mateix, s'ha desenvolupat tenint en compte els objectius fixats per a aquesta etapa contribuint a consolidar en l'alumne «l'esperit emprenedor amb actituds de

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en si mateix i sentit crític».

La matèria parteix de l'adquisició de totes les competències clau per part de l'alumne en l'etapa d'educació primària i educació secundària obligatòria, però, de manera particular, de la competència emprenedora, de la competència ciutadana i de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. Aquestes es complementen aportant, d'una banda, elements que permeten comprendre l'economia, les oportunitats socials i econòmiques, així com les dificultats a les quals s'enfronta una organització o la pròpia societat amb altres relacionats amb la reflexió crítica i constructiva i la proposta de solucions a problemes i reptes contemporanis.

El currículum, que tracta aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per a l'alumne, està organitzat entorn de l'adquisició d'unes competències específiques que desenvolupen diversos aspectes. En primer lloc, tracten d'explicar com l'escassetat condiciona els comportaments des de la perspectiva econòmica, tant en el pla personal com social. En segon lloc, proposen analitzar la realitat utilitzant eines que ofereix la pròpia ciència econòmica. Aquestes eines permetran estudiar, d'una banda, el comportament dels diversos agents econòmics, amb visió microeconòmica, i per una altra, el funcionament econòmic agregat, des d'una perspectiva macroeconòmica. I en tercer lloc, inclou tant l'explicació d'eines d'intervenció econòmica, les polítiques econòmiques, com l'exposició de reptes de l'economia actual per als quals cal cercar noves solucions. La ciència econòmica, com a ciència social, té una projecció cap a l'acció, que permet desenvolupar propostes d'intervenció en l'economia i contribuir a una millora del benestar de la societat.

Els criteris d'avaluació establerts van dirigits a comprovar el grau d'adquisició de les competències específiques, això és, el nivell d'acompliment cognitiu, instrumental i actitudinal que pugui ser aplicat en situacions o activitats dels àmbits personal, social i educatiu amb una futura projecció professional.

Els sabers bàsics que contribueixen a adquirir les competències específiques s'organitzen en cinc blocs, aprofundir en els mateixos correspondrà a estudis posteriors sent objectiu d'aquesta matèria que l'alumne prengui un primer contacte amb els sabers d'economia, els comprenguin i els relacionin, adquirint una visió global i integradora.

El primer d'aquests blocs es relaciona amb les decisions econòmiques a partir de l'anàlisi de la realitat. El segon i el tercer, es vinculen al coneixement i ús d'eines que permetin entendre a l'alumne la realitat econòmica des d'una perspectiva tant micro com macroeconòmica. El quart, es lliga a les polítiques econòmiques, als aspectes principals de la seva terminologia i a la repercussió que tenen en l'entorn econòmic en un marc globalitzat, així com als problemes i als instruments amb els quals compten els governs per donar respostes a aquests problemes. El

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

cinquè i últim bloc, se centra en els reptes de l'economia actual i a identificar les fortaleses i febleses de l'economia espanyola.

Finalment, es planteja l'enfocament d'aquesta matèria des d'una perspectiva teòrica i pràctica aplicant els sabers a l'anàlisi de casos i recerques sobre la realitat socioeconòmica usant per això mètodes i procediments d'observació i recerca i eines d'anàlisi econòmica. Partir de l'estudi de la realitat des d'una perspectiva econòmica i tenint present la seva interconnexió amb altres disciplines, permetrà a l'alumne prendre decisions fonamentades i proposar iniciatives que puguin donar solucions als nous reptes que planteja la societat actual.

Competències específiques

1. Valorar el problema de l'escassetat i la importància d'adoptar decisions en l'àmbit econòmic, analitzant la seva repercussió en els diferents sectors, comparant solucions alternatives que ofereixen els diferents sistemes, per comprendre el funcionament de la realitat econòmica.

Cal estudiar en tota la seva extensió el problema econòmic de l'escassetat i analitzar com afecta als diferents sectors, així com les solucions alternatives a aquest, que proposen els diferents sistemes econòmics aprenent a valorar amb esperit crític els avantatges i inconvenients de cadascun d'ells.

Ser conscients de la realitat actual des d'una perspectiva econòmica permet comprendre millor el nostre comportament a l'hora de prendre decisions responsables, ja sigui en la cerca de la satisfacció de necessitats pròpies com en la distribució equitativa dels recursos.

Així mateix, és necessari reflexionar sobre com la globalització i els processos de cooperació i integració econòmica estan modificant no sols l'estructura productiva global, sinó també l'estructura econòmica i la pròpia societat en el seu conjunt.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL2, STEM2, CPSAA4, CPSAA5, CE1, CE2.

2. Reconèixer i comprendre el funcionament del mercat, analitzant les seves fallides, per estudiar la repercussió d'aquests en l'entorn i facilitar la presa de decisions en l'àmbit econòmic.

El funcionament de les diferents estructures del mercat, així com dels diferents models de competència són aspectes que l'alumne ha de comprendre per interpretar i preveure les conseqüències derivades de canvis en l'oferta i la demanda i actuar en conseqüència. D'altra banda, és necessari que detecti i analitzi amb esperit crític les fallides i límits del mercat que expliquen la necessitat d'intervenir en el funcionament de l'economia a través de diverses mesures de política econòmica. Tot això conduirà a l'alumne a reconèixer el paper regulador

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

del sector públic i les mesures de política econòmica que duu a terme, i a reflexionar sobre els efectes que aquestes polítiques tenen en la igualtat d'oportunitats, el creixement i la redistribució de la renda.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL2, CCL3, STEM2, CPSAA4, CC3, CE1, CE2.

3. Distingir i valorar el paper dels diferents agents econòmics que intervenen en el flux circular de la renda, comprenent les seves interaccions i reconeixent, amb sentit crític, els beneficis i costos que genera, per explicar com es produeix el desenvolupament econòmic i la seva relació amb el benestar de la societat.

Per entendre la realitat econòmica des d'un punt de vista macroeconòmic, cal analitzar el paper que els diferents agents econòmics juguen en el desenvolupament econòmic i en el benestar de la societat. Cadascun d'ells, amb la seva participació, col·labora en aquest desenvolupament, ja sigui a través del treball, l'estalvi, la despesa, les polítiques fiscals o les subvencions, entre d'altres.

El creixement derivat del flux de la renda genera beneficis, però també alguns desequilibris com la desocupació i els seus costos, els fluxos migratoris com a conseqüència de la concentració empresarial, l'economia submergida o la sostenibilitat ambiental. Que l'alumne conegui i valori aquests elements li permetrà adquirir els sabers necessaris per explicar com es produeix el desenvolupament econòmic i per plantejar alternatives a situacions problemàtiques.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL2, CCL3, CPSAA4, CPSAA5, CC3, CC4, CE1, CE2.

4. Conèixer i comprendre el funcionament del sistema financer i de la política monetària, valorant els seus efectes sobre l'economia real i analitzant els elements que intervenen en les decisions financeres, per planificar i gestionar amb responsabilitat i autonomia els recursos personals i adoptar decisions financeres fonamentades.

Tenint en compte que les necessitats econòmiques són diferents al llarg de la vida, serà necessari que l'alumne conegui el funcionament del sistema financer i els productes que ofereix relacionats amb la inversió, l'estalvi, l'endeutament, les assegurances..., per millorar la seva competència a l'hora d'adoptar decisions financeres i planificar i gestionar amb autonomia les despeses personals. Així mateix, és important que comprengui cap a on es dirigeix i evoluciona el sistema financer en relació amb els canvis socials i tecnològics i els reptes que es plantegen actualment.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

A més, cal que l'alumne conegui eines que li permetin analitzar i valorar les polítiques monetàries i entendre els seus efectes sobre la inflació, el creixement i el benestar, dins del marc financer actual.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL2, CCL3, CD4, CPSAA1.2, CPSAA4, CPSAA5, CE1, CE2.

5. Identificar i valorar els reptes i desafiaments als quals s'enfronta l'economia actual analitzant l'impacte de la globalització econòmica, la nova economia i la revolució digital, per proposar iniciatives que fomentin l'equitat, la justícia i la sostenibilitat.

L'economia actual s'enfronta a reptes i desafiaments importants dins d'un context globalitzat on les relacions econòmiques són cada vegada més complexes. En aquest nou context és necessari reconèixer la repercussió de la nova economia i la revolució digital sobre l'ocupació i la distribució de la renda.

L'alumne ha de valorar de manera crítica el seu comportament com a consumidor, usuari i possible generador de renda, per això, és necessari que conegui i analitzi la globalització i els seus problemes associats. Aquest coneixement pot estimular la generació d'iniciatives en el seu entorn més pròxim participant activament en l'economia a través d'accions que propiciïn la igualtat, el consum responsable, la millora contínua i el benestar social.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL2, CCL3, STEM4, CD5, CPSAA1.2, CPSAA4, CPSAA5, CE1.

6. Analitzar els problemes econòmics actuals mitjançant l'estudi de casos, la recerca i l'experimentació, utilitzant eines de l'anàlisi econòmica i tenint en compte els factors que condicionen les decisions dels agents econòmics, per facilitar la comprensió d'aquests problemes i plantejar solucions innovadores i sostenibles que responguin a necessitats individuals i col·lectives.

L'estudi de la realitat socioeconòmica és complex. D'aquí la importància de disposar de diversos mètodes d'anàlisi que permetin una comprensió més profunda de la realitat i suposin una ajuda per intervenir en ella oferint propostes i solucions de valor que contribueixin a la millora i al benestar de la societat.

És important que l'alumne aprengui a utilitzar eines pròpies de l'economia experimental, per exemple, dissenyant i posant en marxa experiments econòmics senzills sobre qüestions pròximes, analitzant el cost i el benefici en un projecte de caràcter econòmic i empresarial bàsic o fent un estudi de casos sobre la realitat econòmica aplicant el mètode científic.

D'altra banda, és interessant que analitzi la realitat des de la perspectiva de l'economia del comportament, observant a més dels aspectes econòmics, altres

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

factors de caràcter cognitiu, psicològic, sociològic, emocional i ambiental per oferir respostes a problemes actuals.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL3, STEM2, CPSAA5, CC3, CC4, CE1, CE2, CE3.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Comprendre la realitat econòmica actual, analitzant la repercussió de les decisions adoptades en l'àmbit econòmic, valorant els processos d'integració econòmica i establint comparacions sobre les solucions alternatives que ofereixen els diferents sistemes.

1.2. Comprendre el problema de l'escassetat identificant els motius i comparant, de manera justificada, diferents estratègies econòmiques de resolució.

1.3. Conèixer els processos que intervenen en la presa de les decisions econòmiques de manera individual i col·lectiva, analitzant l'impacte que tenen en la societat.

Competència específica 2

2.1. Valorar la repercussió de les fallides del mercat a nivell microeconòmic i facilitar el procés de presa de decisions en aquest àmbit, reconeixent i comprenent el funcionament d'aquest.

2.2. Entendre el funcionament del mercat i la naturalesa de les transaccions que tenen lloc en ell, analitzant elements com l'oferta, la demanda, els preus, els tipus de mercat i els agents implicats i reflexionant sobre la seva importància com a font de millora econòmica i social.

2.3. Analitzar amb esperit crític les fallides del mercat, avaluant les seves conseqüències i reflexionant sobre les seves possibles solucions.

Competència específica 3

3.1. Conèixer com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social valorant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics que intervenen en el flux circular de la renda.

3.2. Diferenciar els costos i beneficis que se generen en el flux circular de la renda per a cadascun dels agents econòmics, establint relacions entre ells i determinant la seva repercussió en el desenvolupament econòmic i benestar social.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

Competència específica 4

4.1. Conèixer i comprendre el funcionament del sistema financer valorant els seus efectes sobre l'economia real i analitzant els elements que intervenen en les decisions financeres relacionades amb la inversió, l'estalvi, els productes financers i la cerca de fonts de finançament.

4.2. Planificar i gestionar amb responsabilitat i progressiva autonomia les finances personals i adoptar decisions fonamentades a partir del coneixement i comprensió del sistema financer i dels elements que intervenen en les decisions financeres, valorant els efectes que aquestes poden provocar en l'economia real.

4.3. Adquirir coneixements financers a partir de l'anàlisi del sistema financer, el seu funcionament i els efectes que es deriven de les decisions adoptades en ell i establint connexions entre aquests aprenentatges i les decisions financeres personals que afecten la vida quotidiana.

Competència específica 5

5.1. Proposar iniciatives que fomentin l'equitat, la justícia i la sostenibilitat a partir de la identificació dels reptes i desafiaments que planteja l'economia actual, tot analitzant, amb sentit crític, l'impacte que provoquen la globalització, la nova economia i la revolució digital en el benestar econòmic i social dels ciutadans.

5.2. Comprendre els reptes econòmics actuals analitzant, de manera crítica i constructiva, l'entorn, identificant aquells elements que condicionen i transformen l'economia i fomentant iniciatives que responguin a les necessitats que plantegen aquests reptes.

Competència específica 6

6.1. Plantejar solucions socioeconòmiques que responguin a necessitats individuals i col·lectives investigant i explorant la realitat econòmica, tenint en compte diversos factors i aplicant les eines pròpies de l'àmbit de l'economia.

Sabers bàsics

A. Les decisions econòmiques

- L'economia, les necessitats, els béns i l'escassetat. El contingut econòmic de les relacions socials. La modelització com a eina per entendre les interaccions econòmiques.
- El procés de presa de decisions econòmiques. La racionalitat. El cost d'oportunitat. Els costos irrecuperables. L'anàlisi marginal. Els incentius i les expectatives. Teoria de jocs. L'eficiència. Risc i incertesa.
- L'organització econòmica i els sistemes econòmics; valoració i comparació.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

- Planificació i gestió de les decisions financeres: la inversió, l'estalvi i el consum. Diners i transaccions. Funcions dels diners i formes de diners. Risc i benefici. El paper dels bancs en l'economia. Funcionament dels productes financers com a préstecs, hipoteques i els seus substituts. Les assegurances.
- Economia del comportament. Desviacions de la racionalitat econòmica. Decisions econòmiques i ètica.
- Mètodes per a l'anàlisi de la realitat econòmica: el mètode científic, la modelització i experiments o assajos econòmics.

B. La realitat econòmica. Eines per entendre el món amb una visió microeconòmica.

- Intercanvi i mercat. Tipus i funcionament dels mercats. Representació gràfica.
- L'elasticitat.
- L'anàlisi cost i benefici.
- Les fallides de mercat.

C. La realitat econòmica. Eines per entendre el món amb una visió macroeconòmica.

- La macroeconomia. Els agents econòmics i el flux circular de la renda. La demanda agregada, l'oferta agregada i el seu funcionament.
- Creixement econòmic i desenvolupament. Els factors del creixement. La distribució de la renda i l'acumulació de capital: relació entre eficiència i equitat. Indicadors del desenvolupament social. Benestar i qualitat de vida.
- Economia laboral. El funcionament i les tendències dels mercats de treball. Tipus de desocupació. Efectes i mesures correctores. La bretxa salarial.
- El comerç internacional, els processos d'integració econòmica i els seus efectes. Proteccionisme i lliure comerç. La Unió Europea i Monetària.
- El sistema financer, el seu funcionament i els seus efectes. Evolució del panorama financer. Els diners. Tipologia dels diners i el seu procés de creació.

D. Les polítiques econòmiques

- Economia positiva i economia normativa. La intervenció de l'Estat i la seva justificació. La política econòmica i els seus efectes.
- La política fiscal. L'estat del benestar i el seu finançament. El principi de solidaritat i els impostos. El dèficit públic, el deute públic i els seus efectes. L'economia submergida.
- L'economia submergida. La política monetària i l'estabilitat de preus. Funcionament del mercat monetari. La inflació: teories explicatives. Efecte de les polítiques monetàries sobre la inflació, el creixement i el benestar.

E. Els reptes de l'economia espanyola en un context globalitzat.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

- La globalització: factors explicatius, oportunitats i riscos. La reducció de les desigualtats.
- La nova economia i la revolució digital. L'economia col·laborativa. L'economia ecològica i l'economia circular. L'impacte de la revolució digital sobre l'ocupació i la distribució de la renda. L'adaptació de la població activa davant els reptes de la revolució digital.
- Democràcia i estat de benestar. El futur de l'estat del benestar i la seva relació amb la democràcia. Sostenibilitat de les pensions. Els fluxos migratoris i les seves implicacions socioeconòmiques.
- Teories sobre el decreixement econòmic.
- Els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i els reptes econòmics actuals. Estudi de casos.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665